No. 83.

BATAVIASCHE COURANT.

DONDERDAG *den 13den September 1827.*

OFFICIEEL GEDEELTE.

Door Zijne Excellentie den Kommissaris Generaal zijn de volgende benoemingen gedaan:

Tot assistent resident van Benkoelen, *L. C. Grave von Ranzow*, laatst resident van Riouw.

Tot lid van de algemeene rekenkamer, Mr. *J. G. van Angelbeek*, laatst resident van Buitenzorg.

HONORABEL ONTSLAGEN.

De tweede algemeene secretaris *E. Duijvené.*

BUITENZORG, *den 11den september 1827.*

Zijne Excellentie de Kommissaris Generaal is heden morgen te half zes ure, met eenige heeren van Hoogstdeszelfs gevolg, in twee rijtuigen naar *Salatiga* vertrokken. Vurig wenschen wij, dat deze reis, die zoo zigtbaar ter bevordering van de gewigtigste belangen dezer Kolonie ondernomen wordt, met de gelukkigste uitkomst mag bekroond worden. Het vertrek van het geëerbiedigd Hoofd onzes Bestuurs naar de nabijheid van het tooneel des oorlogs doet ons vertrouwen, dat de reeds gunstige vooruitzigten, die door de rustelooze zorgen van Zijne Excellentie in de laatste tijden geopend zijn geworden, spoedig op eene waardige wijze zullen worden beslist, en dat, zoo de uitkomst mogt falen, het niet zal kunnen geweten worden aan den mangel van ijver en klem, waarmede de zaken worden behartigd, maar wel aan de noodzakelijkheid van de waardigheid van het Bestuur en van het Nederlandsch gezag tegen den overmoed of de onbillijke eischen van de zijde des vijands met kracht te moeten handhaven.

Iets omtrent de godsdienstige secte op het eiland Sumatra, *bekend onder den naam van Padries.*

Het landschap *Agam*, een gedeelte uitmakende van het oude rijk van *Menangkabo* of *Manangkarbauw*, heeft immer, sedert de Mahomedaansche godsdienst op het eiland *Sumatra* bekend is, de grootste ijveraars voor dit geloof opgeleverd; men vindt daar de schoonste tempels (machigits), en het is ook in dat landschap, dat de secte der *Padries* of *Priesters* haren oorsprong neemt.

In het laatst der vorige eeuw telde men onder de voorname godgeleerden van dit landschap den Toeankoe *Kotto Tuah*, wonende te *Bale Goerah*, Toeankoe *Pamassaijangan*, in het dorp *Pandasike* wonende, en Toeankoe *Nan-Rintje*, welke zijn verblijf hield in de kampong *Bangsah;* deze drie priesters hadden, zoo door hunne rijkdommen als grondige kennis der heilige schriften en voorbeeldige levenswijze, eenen zeer grooten invloed op de volken van (*) de distrikten *Baggies Bale Goera, Anam Kotto* en *Boekiet Kamang*, en derhalve over een groot gedeelte van het Agamsche. Met verontwaardiging zag de laatstgenoemde dezer drie kerkvoogden, dat de bevolking van *Agam*, door brooddronkenheid vervoerd en aan het spel overgegeven, haren godsdienst geheel verzaakte; bedacht, om hierin eene hervorming daartestellen, doch tevens overtuigd, dat hij, om zich eenen goeden uitslag te kunnen belooven, moest beginnen zich eene magtige medewerking te verzekeren, deelde hij zijn voornemen aan verscheiden andere kerkvoogden in zijne nabuurschap mede en zocht hen in zijne belangen te winnen, met dit goed gevolg, dat de Toeankoe's *Sorroh Dalam* van *Tjulatang*, *Baroppie* van *Tjandong*, *Landang Lawe* van *Boeno Ampoh*, *Diekalong* van *Soengie Puah*, en *Pebantan* van *Danauw*, zijn hervormingsplan omhelsden en hunne medewerking beloofden. Eens in hun voornemen, begaven zij zich gezamenlijk naar den Toeankoe van *Kotto Tuah*, die ontegenzeggelijk den meesten invloed had, (en wiens graf thans nog, door de Maleijers en door de Padries, als eene heilige plaats bezocht wordt,) om hem mededeeling van het ontwerp te doen en zijne voorlichtingen te erlangen, omtrent de wijze van uitvoering. De wijze van *Bale Goerah* juichte hun voornemen toe en beloofde zijne ondersteuning; doch, aan hunne woorden en gebaarden welras bemerkende, dat de woede van het fanatismus in hunne harten blaakte, deed hij hun ernstige waarschuwingen, niet met overdreven strengheid te werk te gaan, waarvan hij hun moord en verwoesting als de gevolgen voorspelde; dan de vereenigde hoofden waren te zeer door Toeankoe *Nan Rintje* opgewonden, om aan deze rede gehoor te geven; zij laakten deze zachtmoedige gezindheid en beweerden, dat het boek Pakkihie, (كتاب فتيح) (†) geene andere uitlegging duldt, dan dat: „*hij die niet bidt en weigert de leer des alkorans te volgen, leven en goederen verbeurt;*" en hoewel de menschlievende Toeankoe van *Kotto Tuah* niet ophield pogingen te doen om hunnen overdreven ijver te matigen en hun zachtaardiger wegen aantewijzen, tot bereiking van hun doel, zijne vermaningen ondersteunende door de spreuken van het heilige boek Terkat, (*) (كتاب تركت) uit hetwelk hij afleidde, „*dat hoewel de strikte opvolging der voorschriften des alkorans een ieder zij aanbevolen; hoezeer men zich door eene tegengestelde handelwijze strafwaardig make; deze straf echter dan alleen de dood kan zijn, wanneer men den profeet ten eenenmale hebbe verzaakt.*" En indien, zoo eindigde hij, het ulieder onwrikbaar besluit blijft, uwe hervorming door geweld tot stand te brengen, en de dwalende geloovigen met dood en verwoesting te vervolgen; zoo wassche ik mijne handen in onschuld en begeer mij in geenen deele in uwe zaak te mengen.

Na aldus onverrigter zake van den Toeankoe van *Kotto Tuah* zich te hebben verwijderd, vervoegden de Toeankoe *Nan-Rintje* en de zijnen zich bij Toeankoe *Pamassaijangan*, en hier behoefden zij geene logika!

De priester van *Pandasike* kwam hier voor, met de vermaning, zich door geene, naar zijne meening, verkeerde zachtmoedigheid te laten leiden, maar, eenmaal handen aan het werk der hervorming geslagen hebbende, ook niet de minste verdere afwijking te gedogen, en zich naauwgezet te houden aan hunne hiervoren medegedeelde uitlegging van het heilige boek Pakkihie. In zijne handen zwoeren Toeankoe *Nan-Rintje* en zijne medgezellen elkander eene onwrikbare trouw en standvastige volharding in de vervolging van alle ongeloovigen of geloofsverzakers, en na dat hij dit verbond door zijnen zegen bekrachtigd had, trokken zijlieden naar *Kamang* terug.

Deze Toeankoe van *Pandasike*, nu overleden, was de vader van den tegenwoordigen Toeankoe *Damansiang*, en zijne nagedachtenis leeft nog in het geheugen der volken van *Agam* en *Tanna Datar*, door de wreedheden, die hij heeft gepleegd.

Toen Toeankoe *Nan-Rintje* terug was gekomen in zijne woonplaats, vergaderde hij al de Panghoeloes (†) en eene menigte volks tot een groot feest en hield bij die gelegenheid eene redevoering ten voordeele der zaak, welke hem zoo zeer ter harte ging; der vergaderde menigte onder anderen openbarende: dat hij de uitlegger was der wet van *Mahomet*, en dat hij hun wilde bekend maken met den waren zin der geboden van God en van de Profeten; dat hij hoopte, dat zijlieden zich met hem zouden vereenigen, om dezelve striktelijk te doen opvolgen. Dat de godsdienst van *Mahomet* bestaat in vier leerstukken, als: *geloof, besnijdenis, onthouding* en *de kennis van God*, en dat bidden de steun is van den godsdienst; waarom hij hen vermaande hem behulpzaam te wezen, die leerstukken in de volste strengheid daartestellen en te handhaven, zoo bij hen zelven, als in andere landen, zoo ver zulks in hunne magt zoude zijn. Dat het teeken van vereeniging in de zaak van den godsdienst zoude bestaan in het dragen van eenen langen baard om de kin en witte kleederen voor de mannen, en dat de vrouwen hunne aangezigten zouden bedekken; dat geene der beide geslachten naakt zoude baden; dat hanenvechten en alle soorten van spelen zouden ophouden; dat de verkoop en het gebruik van alle bedwelmende dranken en van opium zoude zijn verboden, ja, dat het gebruik van sirie en tabak zoude zijn afgeschaft.

Wonder zagen de feestgenooten elkander aan, op deze strenge en onverwachte voordragt, zoo geheel strijdig met hunne wijze van leven en denken te dier tijde; ook ontbrak er bijster veel aan, dat dezelve algemeen werd toegejuicht; weinigen slechts durfden echter hunne geheele afkeuring te laten blijken, de meesten bepaalden zich tot de verklaring, dat zij niets tegen des Toeankoes hervormingsplan hadden, doch dat het een ieder moest vrijstaan, zich al dan niet aan die vergedreven zelfopoffering te onderwerpen; alleen de aanwezige priesters verklaarden zich onvoorwaardelijk voor de zaak der hervorming. Die voor den ouden staat van zaken waren en hunne gebruiken zochten te onderhouden en te handhaven, ondervonden den tegenstand der priesters, wier regt tot tegenkanting en bestraffing zij niet erkenden; deze geschillen tusschen priesters en leeken liepen soms zeer hoog en tot doodslag toe; doch tot nu toe bepaalden zich deze verdeeldheden enkel tot de dorpen der hoofdpriesters. Intusschen maakte Toeankoe *Nan-Rintje* toebereidselen tot oorlog; hij versterkte zijne kampong *Bangsah* en verklaarde oorlog aan de bewoners van *Boekiet Kamang* en aan allen, die weigerden te bidden en zijne leerstellingen te omhelzen; weldra werd hij versterkt door priesters uit andere plaatsen, die zich bij hem voegden en *Boekiet Kamang* werd veroverd, verbrand en geplunderd; daarna schonk hij den bewoneren van *Boekiet Kamang* den vrede, mits dat zij hem eene schatting opbragten van 500 daalders en zijne Godsdienst-regelen omhelsden; dit bezorgde hem een 5000 tal proselieten. Een ander district, digt bij *Boekiet Kamang* gelegen, Tjilalang genaamd, en tien groote dorpen bevattende, was ook intusschen verdeeld over de beoordeeling der nieuwe leer; de leeken verbrandden de kerken, en de priesters de dorpen, tot dat de komst van Toeankoe *Nan-Rintje* de overwinning aan de laatsten verzekerde; de bevolking moest zich aan de nieuwe Godsdienst-regelen onderwerpen en 400 spaan-

---

(*) Ik maak gebruik van het woord *distrikt* bij mangel aan een ander, dat mijn denkbeeld beter uitdrukt; en bedoel daardoor een of meerdere dorpen, die, zonder juist onder één hoofd vereenigd te zijn, hetgeen men op *Sumatra* niet vindt, echter eene soort van verband te zamen hebben, waardoor zij kunnen gerekend worden als aan elkander vermaagschapt te zijn.

(†) Een boek van den alkoran.

(*) Een ander boek van den alkoran.

(†) *Panghoeloe* beteekent op *Sumatra* niet, zoo als op Java, priester; de bevolking van dat gedeelte van eerstgenoemd eiland, hetwelk ik heb leeren kennen, is verdeeld in stammen, die zij *soekoes* noemen, en de panghoeloe's zijn de voornaamsten uit deze stammen; het bestuur berust in hunne handen.

sche matten schatting opbrengen, tot verkrijging van vrede; deze bevolking wordt op 40,000 zielen geschat.

In elke overwonnen kampong werd door Toeankoe *Nan-Rintje* dadelijk aangesteld een opperhoofd, om toe te zien, dat zijne bevelen gehoorzaamd en de gebeden geregeld gedaan werden, en dat geene sterke dranken, tabak of opium werd gebruikt; overtredingen werden meest gestraft met boeten, en volharding in dezelve met den dood.

Een man, die zijnen baard om de kin afschoor, betaalde de boete van twee soekoes; (*) het vijlen der tanden werd gestraft met de boete van een karbouw; het onbedekt zijn der kniën, met de boete van twee soekoes; het onbedekt zijn van het aangezigt van eene vrouw, met de boete van drie soekoes; als de vrouwen twistten, betaalden zij 5 soekoes boete; het slaan van een kind werd met eene boete van twee soekoes gestraft; de verkooper of gebruiker van tabak verviel in de boete van 5 soekoes; het dragen van lange nagels aan de vingeren werd gestraft door de nagels met het vleesch van de toppen der vingeren te gelijk aftesnijden; leenen van geld werd met de boete van 5 schellingen gestraft; het eerste verzuim van een bid-uur met de boete van 5 soekoes en bij herhaling met den dood.

Dit zijn eenige der regelen, welke Toeankoe *Nan-Rintje's* agenten of raden verpligt waren, in alle de onderworpen kampongs in te voeren en te handhaven en ligt is na te gaan, dat de strengheid van deze agenten, welke misdaden zochten om boeten te kunnen heffen en deze boeten eigendunkelijk verhoogden, aan de eene, en vertwijfeling aan de andere zijde, dagelijks de oorzaken waren van de grootste gruwelen aan de beide kanten.

Na Tjilatang viel *Padang Terroh* onder het Padries juk en kocht ook den vrede door onderwerping en eene schatting van 400 daalders; eene der kampongs van dit district, genaamd *Oedjoeng Goegoer*, wist zich echter zoo wel te verdedigen, dat dezelve vrij bleef; ook het district *Mahtoor* werd onderworpen door de wapenen van Toeankoe *Nan-Rintje*, en alleen Toeankoe *Berappie*, met zijne priesters van Tjandong, gespaard; doch het overige gedeelte der bevolking werd aan plundering en bestraffing ten prooi gegeven en waren verpligt de gewone schatting van 400 daalders te voldoen; de bevolking de zer laatst onderworpen streken wordt op 49000 zielen geschat. Gelijker tijd werd de Toeankoe van *Ladang Lawé* door Toeankoe *Moedo*, broeder van Toeankoe *Pamassajangan*, verzocht, zich naar *Kotto Lawas* te begeven; en zich met dezen laatsten vereenigd hebbende, vielen dezelven in het landschap *Rauw*, overweldigden het en eischten de gewone onderwerping en schatting.

Daarna vereenigden de Toeankoe's *Pamassajangan* en *Ladang Lawé* zoo vele priesters als hun mogelijk was en vielen in het landschap *Goenong Paning Jawan*, bevattende eene bevolking van ongeveer 20,000 zielen en dat hetzelfde lot onderging, zoo mede de landstreek tusschen *Agam* en de beneden landen van Padang gelegen, doch vele van de inwoners dezer streken vlugtten naar *Pakandangan* in de Padangsche beneden landen.

De Toeankoe *Kalong*, mede een van de eerste instellers der padriesche leer, had het gebied over vier groote kampongs, namelijk *Songipuah*, *Sarie*, *Batuga* en *Batoe Plana*. Hij werd door Toeankoe *Ladang Lawe* aangezocht om die kampongs te overvallen en, na dat zij zich vereenigd hadden, verwoestten zij dezelven te vuur en te zwaard en eischten de gewone schatting van 400 daalders.

De landstreek *Ampat Kottas*, bevattende de kampongs *Siano*, *Kotto Gedang*, *Goegoer*, *Tabesirodjo*, *Kotto Tuah* en *Pampatang*, had zich intusschen aan den Toeankoe van *Kotto Tuah* onderworpen en deze had in die streken door overreding te weeg gebragt, wat op andere plaatsen zoo veel bloed had gekost; dan de Toeankoe *Ladang Lawe* was gansch niet te vrede over deze minnelijke handelwijs, en zijne plunderzucht bedekkende door het voorwendsel, dat de inwoners nog altijd toevoer van tabak ontvingen, viel hij hen aan; en niettegenstaande de Toeankoe der zeven kotto's, met 1500 volgelingen, ter hunner hulpe aanrukte en de Toeankoe van *Kotto Tuah* zijnen invloed trachtte in het midden te brengen, om te voorkomen dat het volk gekweld werd, kon dit alles niets helpen en werden de vier kotto's overwonnen, geplunderd en, op de kampong *Siano* na, allen verbrand.

Deze laatste voorvallen hadden ten gevolge, dat de priesters den Toeankoe van *Kotto Tuah* bij Toeankoe *Ladang Lawe* zochten verdacht te maken, als zijnde dezelve de goede zaak afgevallen, en wisten het in korten tijd zoo ver te brengen, dat Toeankoe *Kotto Tuah* zelve aangevallen werd; doch hij bezweek niet, en na hem te vergeefsch drie maanden beoorlogd te hebben, lieten zijne vijanden af.

Het was nu acht jaren geleden dat Toeankoe *Nan-Rintje* het denkbeeld vormde tot deze omwenteling; dan hij nam geen deel meer aan dezelve: het waren nu de Toeankoe's *Pamassajangan* en *Ladang Lawe*, die zich aan het hoofd der priesterschap gesteld hadden en alomme roof en verwoesting verspreidden, onder den dekmantel van Godsdienst.

Men beweert, dat dit de reden geweest zij, dat Toeankoe *Nan-Rintje* hebbe opgehouden een werkzaam deel in de zaken te nemen, en dat hij, hoezeer de insteller van de *secte der padries*, en steeds hare stellingen geheel toegedaan, met afkeer zag, dat dezelve eene leus van moord en verwoesting waren geworden, even als de oude van *Bale Goera* hem zulks had voorgesteld.

(*Het vervolg hierna.*)

(*) De soekoe staat gelijk met een halven gulden.

TER OPENING VAN HET ZESDE

TOONEELJAAR

VAN HET

LIEFHEBBERIJ-TOONEEL

TE

BATAVIA.

Heil ons, Tooneelbeoefenaren!
Beminnaars van ons schouwtooneel!
Na *vijf* aan kunst gewijde jaren,
Valt ons een nieuw geluk ten deel;
Een *zesde* opent, op dees stonde,
Zijn twaalfdeelige cirkelronde,
En neemt een aanvang in dit uur;
Wij zien dees tempeldeur ontsloten,
En d'offerschaal weêr uitgegoten
In 't nieuw ontvlammend altaarvuur.—

Apollo! Ja, op nieuw gehuldigd
Wordt gij, door ons aan *Java's* kust;
Wij blijven U geen dank verschuldigd,
Daar ons uw eerdienst steeds gelust;
Wij blijven uwe zanggodinnen,
Gelijk te voren, vurig minnen,
Op nieuw verliefd op 't schoon der kunst;
Gij ziet ons vol van ijver blaken,
Om ons uw' bijstand waard te maken,
En smeken nedrig om Uw gunst.—

Gij *Melpomeen'!* beoefenaarster
Van 't hoogverheven treurspeldicht!
Gij, altijd werkzame ijverraarster
Voor 't schoon, dat in dit kunstvak ligt!
Gij ziet ons in uw' geestdrift deelen,
Zoo vaak gij uwe treurtaf'reelen,
Op 't schouwtooneel, vertoont aan 't volk;
Wij eeren uw' begaafdheidsweelden,
Begrepen in de zinnebeelden
Van schepter, Koningskroon en dolk.—

Gij, *Thalia!* wier blijde spellen
Verstrekken tot ons zinvermaak,
Uw nuttig kunstwerk voortestellen,
Is ons de aangenaamste taak;
Gij ziet ons met uw' vreugde streelen,
Wen gij voor uw tooneelgespelen,
Des schouwburgs tempeldeur ontsluit;
Wij achten uw verdienst'lijk pogen,
Dat gij ons leerzaam stelt voor d'oogen,
Door 't zinnebeeld van grijns en luit.—

Ook gij *Euterp'!* — verheven wezen!
Alom geliefde zanggodin!
Wordt hier gediend, geëerd, geprezen;
Uw' toonkunst streelt ons aller zin;
Zoo vaak wij U de vlugge ving'ren
Zien om 't welluidend speeltuig sling'ren,
Al luistrend naar den Cither-klank,
Terwijl *Erato*, door haar zingen,
U vergezelt bij 't snarendwingen,
Dan wijden w'u den hoogsten dank.—

En zouden w'u geen hulde bieden,
In 't golvend licht van 't glansrijk oost,
Gij, ovrig vijftal, *Periden!*
Jupijn's en *Mnemosijne's* kroost? —
Gewis! — in deze schouwburgzalen,
Doen wij den kunstroem U behalen,
Dien gij voor uw' verdiensten wacht;
Gij ziet dees reine tempelwanden,
Bewierookt door het offerbranden,
Zoo wel van ons, als 't schoon geslacht.

Ja! — wat voor wetenschap of kunsten
Wij hier beoef'nen met elkaar,
Uw bijzijn kan ons 't meest begunsten,
Beminnelijke vrouwenschaar! —
Wij mogen blij- of zanggespelen,
Of treffelijke treurtaf'reelen,
U brengen onder oog en oor — — —
Wat soort van schoonheid wij bedrijven,
Gij waart en zijt en zult steeds blijven
't Sieraad van *Phebus* tempelkoor?

Zou dan de lust ons gaan begeven,
Wij niet eendrachtig zijn en trouw,
Om onzen ijver te doen leven,
Tot welzijn van 't tooneelgebouw!
Neen! — wil *Apollo* 't ons vergunnen,
Wij bieden, om der schoone kunne,
Tooneelkunstliefde onze hand;
Wij zullen hier geen pligt verzaken,
Om voor haar, d'eêlste der vermaken
Te houden in den besten stand.

Welaan dan, nieuwbenoemde leden,
Van 't moeijelijk tooneelbestuur! —
Met geestdrift zij weêr aangebeden
Der kunsten-hoofdgod, in dit uur;
Voldoet ons aller hartverlangen,
Door dit tooneeljaar aantevangen
Met een verjongde lust en kracht:
Ons, 't werkend deel der schouwburg vrinden;
Zult gij gestaag hulpvaardig vinden,
In 't geen gij ons ten nut betracht.

Op! op! dan, Broeders - kunstgenooten!
Te regt geachte vriendenschaar!
De schouwplaats zij door U ontsloten,
Bij d'aanvang van dit zesde jaar:
Mogt slechts *Belloon*' haar oorlogswagen,
Op *Java's* grond, ter dezer dagen,
Beperken in zijn snellen loop! —
Dat vrede zich der kunst ontferme!!
Haar tegen 't oorlogswoên bescherme!!
Dit is ons aller wensch en hoop. — —

D. H. TEN KATE VAN LOO.

BATAVIA, *den 5den sept. 1827.*

SCHEEPSBERIGTEN.

STRAAT-SUNDA.

Doorgezeild.

Sept. 9—Amerik. schip *Marij Lord*, Rosseter, van New-York den 13den juni, naar Canton.—dito schip *Nautilus*, J. Nast, van dito den 25sten mei, naar dito, passagier: de heer Heijgenes Stenges.

BATAVIA.

Aangekomen.

Sept. 10—schoener *Rembang*, J. B. Berrest, van Soerabaija den 4den september.—Portugeesch schip *Aurora*, V. T. Baptista, van het Eiland Onrust den 10den dito. — schip *Bonnijnan*, C. Ettij, van dito den 10den dito.— stoom-boot *Van der Capellen*, F. W. E. Lange, van Samarang den 9den dito, passagier: luitenant le Jolle. — brik *Fatalhilwahap*, Sultan Galip, van Cheribon den 5den dito. — brik *Philotax*, W. W Boijle, van Padang den 23sten augustus, passagiers: kapitein A. B. Riesmuller, mevrouw Coenen en kind —brik *Margaretha*, J. L. Wood, van Muntok den 19den dito, passagier: de heer J. B. Casteel.—Fransche brik *Entreprenant*, G. T. Neel, van Mauritius den 4den dito, passagiers: de heeren R. N. Drurij, T. Moriartij en J. Philips.

Sept. 11—schip *Marquis of Hasting*, G. Ingram, van Padang den 23sten augustus, met Zr. Ms. troepen, passagiers: de heer en mevrouw De Haan, en de heer en mevrouw Amen. — schip *Admiraal Buijskes*, S. MacGeorge, van Soerabaija den 7den september, passagiers: mevrouw de weduwe Bonnelle en familie. — brik *Harriet*, G. White, van Muntok den 28sten augustus, passagiers: luitenants van Kervel, Kluiskes, Schönermark en familie.

Vertrokken.

Sept. 12—Eng. schip *Mariner*, R. B. Norsworthij, naar Samarang.

Schepen liggende ter reede.

Zr. Ms. fregat *Melampus*; schepen Bonnijnan, Recoverij, Helena, Baron van der Capellen, Thalia, Mastora, Stad Rotterdam, Bantjar, Star, Marquis of Hastings, Admiraal Buijskes; stoom-boot Van der Capellen; brikken Foengfie, Peinhoeij, De Hoop, Scheva, De Drie Maria's, Margaretha, Philotax, Fatahilwahap, Harriet; schoeners Hephin, Rembang. — Eng. schepen Orpheus, Wewestru. — Amerik. schip Augusta. — Fransch schip La Jeune Clémence, brik Entreprenant;—Portugeesch schip Aurora.

SAMARANG.

Aangekomen.

Sept. 5—schip *Mercurij*. C. Brodie, van Sinkapoer, passagier: de heer Lijvisshon.

Sept. 6—brik *Geduld*, Abdul Wahip, van Rembang.

Sept. 7—Arab. brik *Sea Horse Segave*, Sech Abdulla Bin Mochamat Bagave, van Grissce.—Chineesche brik *Ienhien*, Tan Kingtoan, van Rembang.

Vertrokken.

Sept. 5—brik *A. B. C.*, F. J. Serge, naar Joana en Rembang.

Sept. 6—Javaansche brik *Sokian*, Takiman, naar Pekalongang en Tagal, passagiers: de heeren Kock en Van den Berg.

SOERABAIJA.

Aangekomen.

Geen.

Vertrokken.

Sept. 4—schip *Laju*, J. MacKenzie, naar Passaroeang, passagier: de heer Smith.

Sept. 5—schip *Carolina en Jacoba*, W. Aitken, naar Cheribon, Indramaijoe en Batavia.—schip *Boeroong*, J. A. Mobron, naar Sumanap en Banjermassing.—Zr. Ms. schoener *Circé*, luitenant der 1ste klasse F. A. Fokke, koersstellende om de west.

Sept. 6—brik *Tiksing*, P. Potter, naar Sumanap en Banjermassing, passagiers: de heer A. J. Montredtje, chirurgijn der 2de klasse C. Ruttinger.

Schepen liggende ter reede.

Zr. Ms. fregat *Dageraad*: brik *Dourga*; schoener *Brak*; transport-boot *No.* 4; schepen Admiraal Buijskes, Rotterdams Welvaren, Vrouw Helena; brikken Kampar, Koepang, Experiment, Sale, Ondernemer; schoeners Dracke, Colonial Trader; kotter Dolphijn; bark Radjawalie. — Amerik. schip Zephijr.

ADVERTENTIEN.

De Directeur Generaal van Financien, als hiertoe gemagtigd door Zijne Excellentie den Kommissaris Generaal, brengt ter kennisse van de belanghebbenden:

Dat de houders der Gouvernements obligatien, krachtens besluit van den 19den november 1826 no. 1, in betaling van traktement uitgereikt, voor zoo verre zij namelijk op Java en Madura zijn uitgegeven, daarvoor bekomen kunnen mandaten ter bekoming, op drie maanden zigt, van schuldbewijzen op het Amortisatie-Sijndicaat in Nederland, rentende 4½ pCt. ten honderd in het jaar, en wel *a pari*.

Dat de te verleenen mandaten zullen zijn ingerigt voor ronde sommen van niet minder dan *f* 100.

Dat de renten op de te bekomen schuldbewijzen op het Amortisatie-Sijndicaat in Nederland zullen ingaan met 1° october 1827.

Dat ten gevolge dezer bepalingen, alle houders van de bedoelde obligatien, dezelve bij 's Lands kashouders op Java en Madura kunnen overbrengen gedurende de maand september 1827.

Dat de oneffen sommen, naar de keuze der houders, door hen zullen worden bijgepast, of hun in specie worden voldaan, en hun voor de som, waarvoor hun mandaten ter bekoming van schuldbewijzen op het Amortisatie-Sijndicaat zullen behooren te worden verleend, door de kashouders bewijs zal worden uitgereikt in duplo.

Dat de belanghebbenden dit bewijs in simplo zullen zenden aan den Directeur Generaal van Financien, door wien de benoodigde mandaten zullen worden opgemaakt en den Kommissaris Generaal ter teekening aangeboden; zullende de mandaten worden uitgereikt in den loop der maand october 1827.

BATAVIA, *den 9den sept. 1827.* *De Directeur Generaal voornd.* C. M. BAUMHAUER.

—Op den 26sten augustus jl., is te Karimon Java aangedreven en geborgen eene praauw majang van 4 koijangs, voorzien van roer, mast, twee houten ankers met touwen; in dezelve zijn gevonden 97 van jatie hout gekapte dolken, als:

27 stuks, lang 19 voet, breed 9 duim, en dik 1 duim.
70 « « 16 « « 8 « « 1 «

Degene, die vermeent eenig regt op deze praauw en lading te hebben, wordt uitgenoodigd, om, uiterlijk binnen den tijd van twee maanden, zich te vervoegen bij den assistent resident te Karimon Java, om onder productie van behoorlijke bewijzen en tegen terugbetaling der gemaakte kosten voor bergloonen enz., zijn eigendom te reclameren; zullende na verloop van voorschreven tijd over meermelde praauw en lading worden beschikt overeenkomstig de wet.

JAPARA, *den 7den sept. 1827.* *De Resident van Japara en Joana,* VAN HAAK.

HUIS-KOLLECTE,

ten behoeve der Diakonie Armen en weezen der Hervormde Gemeente.

Diakenen der Hervormde Gemeente, als daartoe door de Hooge Regering dezer gewesten geautoriseerd, brengen hiermede ter kennisse van het deelnemend publiek, dat de gewone drie maandelijksche huis-kollecte ten behoeve van de armen en weezen dezer gemeente over het 3de trimester van dit jaar, zal plaats hebben als volgt:

Op maandag den 17den september 1827, om de west, binnen de stad, bevattende alle grachten en straten der stad bewesten de groote rivier, door den broeder diaken *J. T. Canter Visscher.*

Op dingsdag den 18den september 1827, om de west, buiten de stad, bevattende Jakatra, Goenoengsaharie, Weltevrede en den weg naar Meester-Cornelis, door den broeder diaken *Kamphuis.*

Op woensdag den 19den september 1827, om de west, buiten de stad (1ste gedeelte) bevattende Molenvliet, de Prinselaan, Rijs en Noordwijk, door den broeder diaken *de Virieu.*

Op donderdag den 20sten september 1827, om de west, buiten de stad, (2de gedeelte) bevattende het Koningsplein en den weg van Tanabang, door den broeder diaken *Scherius.*

Op vrijdag den 21sten september 1827, om de oost, binnen de stad, bevattende alle de grachten en straten der stad beoosten de groote rivier, door den broeder diaken *von Franquemont.*

De kollegie van diakenen der Hervormde Gemeente,
DE VIRIEU.
Ter ordonnantie van hetzelve.
De Scriba.
J. T. CANTER VISSCHER.

VASTGESTELDE PRIJZEN.

	BATAVIA.		SAMARANG		SOERABAIJA.	
	guld.	*cents.*	*guld.*	*cents.*	*guld.*	*cents.*
Tarwen brood de 14 oncen.	„	25	„	30	„	33½
Varkens-vleesch het katje.	„	26½	„	50	„	32
Ossen-vleesch het pond. . .	„	20	„	16	„	16

MARKTPRIJZEN.

	BATAVIA.		SAMARANG.		SOERABAIJA.	
	guld.	*cents.*	*guld.*	*cents.*	*guld.*	*cents.*
Klapper-olie per takker of 33 bottels.	7	„	9	24	5	50
Katjang-olie dito dito. . .	6	„	8	58	5	50
Dempel-olie per pikel. . .	„	„	28	„	26	„
Rijst per koijang.	70	„	100	„	80	„
Idem per gantang.	„	40 à 45	„	47	„	25
Brandhout de vadem van 18 voeten op 6	10 à 11	„	12	„	10	„

EDICTALE CITATIEN.

Pro justitia.

Alzoo de Raad van Justitie te Samarang, op het daar-

toe door den Fiskaal R. O. bij denzelven Raad gedaan verzoek, heeft verleend het eerste defaut en ten profijte regtens admissie tot het doen eener tweede citatie bij edicte *ad valvas curiæ*, tegen woensdag den 10den october eerstkomende, op en tegen alle degenen, die vermeenen eenig regt, actie, aanspraak of pretentie te hebben op een voor eenigen tijd, door de politie te Soerakarta, aangehouden schimmel paard, dat zonder eenig toevoorzigt rond liep en waarvoor zich geen eigenaar opdeed, en welk paard bij publieke veiling op den 27sten juni j. l., door den vendumeester aldaar aan den meestbiedienden is verkocht, waarvan de verkoop, na decortatie der procento's en verdere ongelden, zuiver heeft gerendeerd eene somma van *acht-en-vijftig* guldens en *veertig* cents;

Zoo is het, dat ik *Abraham Pijl*, tweede deurwaarder en gezworen exploiteur bij voornoemden Raad, bij deze voor de tweede maal dagvaard allen en een iegelijk, welke zouden vermeenen eenig regt, actie, aanspraak of pretentie te hebben op de hierboven vermelde som van *acht-en-vijftig* guldens en *veertig* cents, om op woensdag den 10den october 1827, des morgens te half acht ure precies, in persoon dan wel door gemagtigden te compareren ter openbare rolle van gemelden Raad, ten einde het eerste defaut te purgeren, de kosten van dien te refunderen, en alsnog te hooren refereren aan den ter rolle van den 29sten augustus ingedienden eisch en stukken, voorts te procederen als naar regten, sub pœne dat aan de non-comparanten een eeuwig stilzwijgen zal worden opgelegd, en dat voor het profijt van dien, of bij gebreke van eene deugdelijk bevonden pretentie, de meergemelde som zal worden verklaard aan den lande te zijn vervallen.

Aldus gedaan, gepubliceerd en geafficheerd, van de puije van het raadhuis te Samarang, den 4den september 1827.

De tweede deurw. en gezw. expl. voornoemd.
A. PIJL.

—Alzoo de Raad van Justitie te Batavia aan den advokaat Mr. *D. G. Reitz*, voor en van wege de desolate boedelkamer, als administrerende de insolvente boedels van wijlen *J. G. Lamberts*, *J. Wieland*, *J. Dittmeijer*, *L. J. Hendriks*, en den chinees *I-Banko*, ook genaamd *I-Aman*, heeft verleend het tweede defaut tegen de niet gecompareerde crediteuren, en denzelven geadmitteerd tot het doen eener derde citatie exsupra abundatie bij edicte *ad valvas curiæ*;

Zoo is het, dat ik *Leendert Jakob Jeekel*, deurwaarder en gezworen exploiteur bij den raad van justitie voornoemd, bij deze voor de derde maal dagvaard alle bekenden en onbekenden, die vermeenen eenig regt, actie of pretentie op vermelde boedels te hebben, om op donderdag den 25sten october 1827, des morgens te half acht ure precies, ter openbare rolle van welmelden raad te compareren, dan wel gemagtigden te zenden, ten einde te zien dienen van intendith, met de verificatien daartoe specterende, om voorts als nog hunne actie en pretentie op gemelde boedels te institueren sub pœne dat aan de non-comparanten zal worden opgelegd een eeuwig stilzwijgen.

Aldus gepubliceerd en geafficheerd, na voorgaanden klokslag, van het raadhuis te Batavia, den 1sten juni 1827.

De deurw. en gezw. expl. voornoemd,
JEEKEL.

—Alzoo de Raad van Justitie te Batavia aan den advokaat Mr. *D. G. Reitz*, voor en van wege de desolate boedelkamer, als administrerende de insolvente boedels van wijlen *W. C. Lentz*, *C. A. W. de Man*, *K. Ruighardt de Merre*, *J. Mulder* en *G. G. Slijp*, heeft verleend eene nadere citatie enz.;

Zoo is het, dat ik *Leendert Jakob Jeekel*, deurwaarden en gezworen exploiteur bij gemelden raad, bij deze voor de laatste maal dagvaard alle bekenden en onbekenden, die eenig regt, actie of pretentie op de voorschreven boedels vermeenen te hebben om op donderdag den 25sten october 1827, des morgens te half acht ure precies, ter openbare rolle van gemelden raad te compareren, dan wel gemagtigden te zenden, ten einde te zien dienen van intendith met de verificatien daartoe specterende; en voorts alsnog hun regt, actie of pretentie te institueren, sub pœne dat aan den non-comparanten zal worden opgelegd een eeuwig silentium.

Aldus gepubliceerd en geaffigeerd, na voorgaanden klokslag, van de puije van het raadhuis, te Batavia den 5den mei 1827.

De deurwaarder en gezworen exploiteur bij den raad van justitie voornoemd,
JEEKEL.

VERKOOP VAN GOEDEREN.

Pas ontvangen bijzonder lekkere groene en zwarte thee, belegen bier op bottels, in Holland afgetapt, en opregte drij madera in halve flesschen, tegen matige prijzen te bekomen bij WITT en CO.

—Op den dag nader te bepalen, zal, voor rekening der geconcerneerden, publiek worden verkocht de Engelsche brik OSCAR, thans liggende aan het eiland Onrust.

—Op maandag den 15den september 1827, 's morgens ten 9 ure, zal door den vendumeester te Tagal, alwaar ten dien dage vendutie zal worden gehouden, ten overstaan van eene kommissie, door den heer resident te benoemen, op vordering en ten bijwezen van den deurwaarder te Tagal, krachtens appointement van executie door den raad van justitie te Samarang, in dato 20 juni 1827, verleend aan den te Pekalongang woonachtigen koopman, den Chinees *Oeij Taijlo*, contra den te Tagal woonachtigen Chinees *Sauw Kongbing*, verkocht worden navolgende vastigheden:

No. 1. Eene steenen met pannen gedekte woning en erf, staande en gelegen in de Chineesche Kampong te Tagal, aan den zuidkant van het blok Litt. C, zijnde lang 13 roeden, 7 voeten, en breed 1 roede en 4 voeten, of te zamen 18½ kwadraat roeden.

No. 2. De wederhelft van een erf en bijgebouwen, belendende ten noorden aan *J. J. Samuels*, ten zuiden aan *Tan Jennio* en *Tan Touwjoe*, ten oosten aan de middelste Chineesche Kampong, en ten westen aan *Jan F. Drijzen*.

Alle welke vastigheden, in eigendom toebehoorende aan den Chinees *Sauw Kongbing* voornoemd, door mij deurwaarder op den 28sten juni jl., bij wege van executie, zijn gearresteerd geworden.

Die gading heeft om genoemde vastigheden te koopen, die kome ten dage, ure en plaatse voorschreven aanhooren de conditien en doe zijn profijt.

Aldus geafficheerd en gepubliceerd te Tagal, den 23sten augustus 1827.

De deurwaarder en gezworen exploiteur te Tagal.
J. J. SAMUELS.

—Bij de ondergeteekenden is verkrijgbaar eene partij vergulde sabels, benevens groot en klein mediaan schrijfpapier.
VAN DASTEN EN CO.

GEBOORTEN.

Heden avond beviel zeer voorspoedig van eene dochter, *Jacoba Fredrica van der Ven*, geliefde echtgenoot van
SIDAJOE, *den 28sten aug. 1827.* P. DE BRUIJN.

STERFGEVALLEN.

Op den 4den dezer overleed, te Tanara, de heer *Johan Daniel Pietersen*, zoutpakhuismeester bij het Hoofddepôt aldaar, waarvan ik door deze aan zijne naastbestaanden en vrienden kennisgeef. Alle degenen, welke iets van deszelfs nalatenschap te vorderen hebben, of aan dezelve verschuldigd zijn, worden verzocht, hiervan binnen eene maand na dato dezer opgave of betaling te doen aan den testamentairen executeur
CERAM, *7 september 1827.* JOHAN CAREL KOCH.

NAGELATEN BOEDELS.

Alle degenen, welke iets te vorderen hebben van, dan wel verschuldigd zijn aan den boedel van den te Soerabaija, abintestato overleden chinees *Sim Banglong*, worden verzocht, daarvan aangifte of betaling te doen, binnen den tijd van drie maanden, aan de agenten der Soerabaijasche Boedelkamer te Sumanap.

SUMANAP, *den 31sten juli 1827.*
De Agenten voornoemd,
C. G. BURGEMEESTRE.
B. LISNET.

POST-KANTOREN.
BATAVIA.

Wordt ter kennis van het publiek gebragt, dat aan het postkantoor te Batavia, paketten voor brieven geopend zijn, om te worden verzonden:

naar	schip	kapitein
Amsterdam,	*Ned. schip Baron van der Capellen*,	Giese.
Canton en China,	*dito schip Helena*,	D. Grun.
Ternate,	*dito brik De Hoop*,	S. Sinclair.
Rotterdam,	*Eng. schip Mariner*,	Norsworthy.
Bordeaux,	*Fransch schip La Jeune Clémence*,	Baudonin.

Het paket brieven voor Nederland, met kapitein *Giese*, voerende het schip BARON VAN DER CAPELLEN, zal op zaturdag den 15den dezer, vóór twaalf ure, worden gesloten.

BATAVIA, *den 10den sept. 1827.*
De Postmeester,
P. A. BIK.

VERTREKKENDE PERSONEN.

J. DAVIDSON verlaat Java voor eenigen tijd.
—*G. A. PFYFFER VON WYHER* vertrekt naar Europa.
—*J. A. WIEDERHOLD* verlaat Java voor een korten tijd.

VERSCHILLENDE BEKENDMAKINGEN.

Te huur, te aanvaarden tegen primo september, de tuin Bidara Tjiena; te bevragen bij
Mr. J. RUARDI TRESLING, en
J. VAN DASTEN.

TE BATAVIA, TER LANDS DRUKKERIJ.